

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tellimise hind:
40 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Ilmub kaks korda nädalas
" (igal kesknädalal ja laupäeval.) "

Toimet. ja talit.:
Töölise majas,
S. Karja tän. 18.

Nr. 12.

19. jaanuaril 1921.

Nr. 12.

Kadugu sõjaseadus! Elagu amnestia! — Kommunistilise töölisterühma ettepanekut riigifogus: a) Ettepanek sõjaseaduse ärataotamise asjus; b) Ettepanek amnestia asjus, poliitilistele tegelastele; d) Ettepanek lotauti asjus sõjaväe varustuse tööstodade töölise lahtilaskmise asjus. — Kommunistilise töölisterühma telegramm Rootsi felfimeestele. — Side hulladega. — Jälle „sündmata“ toon. — Kuidas seda Inglismaal tehtakse. — Kuidas seda Itaalias tehtakse. — Kuidas seda Saksamaal tehtakse. — Karl Kiebtnechti ja Kola Luxemburgi mälestuse päeval Tallinnas. — Wenemaa ametiühisuste liitmete arv. — Rahwafommisjaride profsess Ungaris. — Arripumatus Gesti. — „Rõhutute Hääl“ konfiskeerimas. — Sünduslikud määrused põllutöölise tööaja ja palgaolude kohta. — Töölise elust. — Teadanded ja kuulutused.

Kadugu sõjaseadus! Elagu amnestia!

Käesolewas „Rõhutute Hääl“ numbris on avaldatud kommunistilise töölise rühma ettepanekud riigifogule sõjaseaduse lõpetamise ja piiramata poliitilise amnestia asjas. Meid rihdasid trüki saates on meil alles teadmata, kas arwas riigifogu kodanline enamus heaks neid ettepanekuid päewatorrale wõtta ja — kui ta seda otustas, siis — kas nad arutusele tulewad. Kuid isegi sel korral, kui nad arutusele wõeti, ütleme meie:

Kommunistilise töölise rühma ettepanekud sõjaseaduse lõpetamise ja amnestia asjus on alles wõitluse algus, et kodanlust sundida sõjaseadust lõpetama ja amnestiat andma.

„Murrangu aeg kestab edasi,“ — ütles riigifogu esimees oma esinemise kõnes. Sellega on wõeldud, et ka töölise kontide murrumise aeg edasi kestab.

Kuid töölisklassi asi on oma intwiitoritele näidata, et tema selgroog murtud ei ole ja et seda murrda ei saa!

Olles kommunistilise Wenemaa ja kapitalistilise Lääne wahel — oleneb Gesti töölisklassi seisukord rahwuswahelisest seisukorrast selle ülemilises ulatuses hoopis suuremal määral, kui mõne teise wätkerahwa (nagu Daani, Hollandi) proletariaadi seisukord. Wõõdas on need töölisklassile rängad päewad, kus rahwuswaheline kontrrewolutsioon Judentiisi isitus ja Gesti kontrrewolutsioonilise kodanluse toetusel Gatschina paleest Tallinnal primadonnadele keiserliku aluspesu toomas käis. Isborstis aga meie

felfimeeste furnukehad weel jahtunud ei olnud. Sellest ajast saadik on nõutogude Wenemaa rahwuswaheline seisukord järjeist lahedamaks muutunud ja wastawalt sellele — ka Gesti töölisklassi seisukord poliitilise surwe suhtes. Sije poliitika on lahutamata sidemes wälispoliitika ja selletohtu läts ka see Gesti töölisklassi kujukts. Kui rahwaste rõhujate liit Genfis otustas Gesti mitte oma kilda wõtta. Seit selle otsetohene tagajärg oli, et Gesti walitsus lõputs ometegi nõusse heitis nõutogude Wenemaa diplomaatiliselt ehitajat Tallinna lastma. Kodanlise Gesti föbralikud wahetorrad Wenemaa nõutogude wabariigiga ei taha aga hästi mõeldawad olla, kui Gesti töölisklassi pea kohal walge terrori tapakirwes on.

Rahwuswaheliste sündmuste reas, millel määraw tähtsus oleks pidanud olema sisepoliitika kohta. On esimehel kohal Tartu rahu. Kas tahetaks ka Tartu rahu aastapäewa sõjaseaduse märgi all mälestada, nagu kroonu mälestas sõjategemuse lõppemise aastapäewa! Mis „mäskufatseid“ wõi muud mürgelt on olnud läinud aasta jooksul, et sõjaseadust ja sõjakohtuid waja oli!

Reid erakorralisi seadusi oli ja on kodanlusele waja, et töölisklassi ühine ei saaks uuesti hoogu wõtta ja kurnajad oma iju piiramata täita saaksid. Ja seda tahab kodanlus jattata!

K. Pätši „põhilausetes“ ei ole sõjaseaduse lõpetamisest ja amnestiast juttugi. Tõberatonal ei ole lahkunekuid Pätšiga neis küsimustes. Terve kodanlus ei taha sõjaseaduse mõõka tuppesse pista ja oma wangilangenuid klassiwaenlasti wabaks lasta. Ta ei taha rõhutud

et sõjaväe varustuse valitfufe tehnilife ofakonna töökodades „Karawanis“, „Anlogarashis“ ja sõjariistade töökojas „Erikus“ 5. jaan. 22 töölift lahti on lastud ja 20 jaan. weel nelifada töölift lahti lasta kawatsetakse?

2) Kui see walitfufele teada on, siis kas kawatseb walitfus Eesti wabariigi põhjus-seadus § 25 rikkumat sõjamineeriumi korralduft ära muuta?

Kommunistiline töölifterühm palub seda arupärimift Rgl. 18. jaan. koosoleku päewakorda wõtta, ja ruttulifeks tunnistada.

Alkirjad:

Kommunistilise Töölisterühma wastus-telegramm Rootsi pahempoolsele sotsiaaldemokraatilisele parteile ja noorte ühingule.

Tallinnas 16. jaan. s. a.

Teie telegrammi 10. jaan. s. a. oleme fätte saanud mille eest teie parteile ja noorte ühifufele südamliftu tänu awaldame.

Meie wõtame Kommunistilise Internatsionaali põhimõtetele truuks jääda, ja wõidelda kuni wõidurikka lõpuni.

Rühma nimel

Siimees: J. Mikkof.

Side hulkadega.

„Rõhutate Sääles“ on mitmel korral juttu olnud sellest, et töölifte faadifute wahel parlamentis ja omawalitfufe afutustes peab side olema töölifte hulladega.

Toome siin Saffamaa ajalehtedest kaks pilti, kuidas seal seda fidet teostatatakse.

Paari ku eest oli Berliinis elektrijaamade töölifte streik. Ametiühifufed ja fofid mõiftid selle streigi hukka. Saffamaa ametiühifufuste tollase kesknõukogu hääletandja nõudis, et ko-baoline walitfus maksma paneks seadufe, mis farnased streigid ära teelaks. Saffamaa kommunistiline partei toetas streikijaid töölift. Streik lõppes töölifte loatufega ja siis wõiftid elektritöölifed fabotafshi tarwitufele. „Sotsialistiline“ linnawalitfus lastis 82 elektritöölift töölt lahti.

5. jaanuaril oli Berliini linnawolitogu koosolekul, kus kommunistilised linnawolituid ette panid, et koosolekulule lastaks elektritöölifiste

faattond, et see oma nõudmifed „sotsialistilistele leitwajadele“ (parempoolsetel fofifidel ja ifefeiswatel en rõhuru enamus Berliini linnawolitogus) ette tonda saaks.

Linnawolitogu juhataja — ifefeisew fotsialist dr. Weyl ei pane seda ettepanekut hääletamifeflegi, tana „kodyford“ seda „ei luba.“

Kommunist Wex nõuab, et töölifte lahtilastmine ära jääks ja nõudmifed täidetaks.

Endine Preifi peaminister fots Sirsch ütfeb, inimeste wastu, kes fabotafshi tarwitawad, peab linnawalitfus abinõufi tarwitufefle wõtma.

Pealtkuulajate hulgas hüütakse talle: Kuritegija! Araandja! Sa satud kindlasti kord weel wõllasse!

Kommunistide ettepanekud lükatkse kodanlaste ja fofifide häälteenamufega tagasi.

Pealtkuulajate töölifte hulgas tõuseb suur lärm. Keegi hüüab: teie, fofid, tulete tapalawale! Sirsch, me wõtame sind weel tana, ja tein!

„Ifefeisew“ koosoleku juhataja nõuab pealtkuulajate lahtumift. Kuid need ei mõtlegi lahtuda, waid hüüawad: siia jääme! meie töötame nüüd muidu ja teie wõite isfina eest süüa, teie wargandod ja kelmid!

Linnawolituid lahtuwad faalist. Tõõlifed hüüawad neile rõdult järele: „Sõpuarwe tegemine tuleb! Meie niidame teid kuuliprittifiga maha, nagu teie 33 meie madrust!“ — „Küll wene-lased tulewad ja teile naha peale teewad!“ — Kommunistid aga jääwad lohtabele. Pealtkuulajad hüüawad kommunistilifele parteile kofn korda: elagu! — ja laulawad Internatsionaali

Kommunistide juht — linnawolituit Hoffmann peab tööliftele kofne ja ütfeb, et töölifed, siis rõdu pealt alla faali istuma pääsewad, kui kommunistiline walitfus trief.

Wahapeal jattab linnawolitogu oma istumift teifes ruumis, kuid juba kinniste uste taga.

5. jaanuaril oli töötatöölifte meeleawaldus Dresdenis Saffeni maapäewal. Saffenis on tööpudus otse lifendaw. Plauenis on igafahesfünnes elanik ilma tööda. Kui maapäewa koosolek algas, oli politifei „abinõud“ tarwitufefle wõtnud, et töötatöölifed maapäewa hoone ligi ei pääfeks.

Päewakorra lohta wõttis fõna kommunist Siebert ja pani maapäewale ette päewakorda wõtta kommunistilife rühma ettepanekut: otsefohe igale wallalifele töötatöölifefle 400 marka abiraha määrata ja perefonnuga töötatöölifefle 600 marka ning — peale selle lahefordjeks tõiia see norm, mille järele walitfus töötatöölifefle toetusraha makfab.

Ühtlast nõudfid kommunistid, et maapäewa koosolekulule lastaks töötatöölifte faattond töötatöölifte nõudmifti ette tonda.

Kodanlased ja sõtsid küllasid loit need ettepanetud tagasi.

Eiis hakkasid kommunistilised saadikud ja töötatöötlised, kes rõdul olid, wahelühüetega maapäewa koosoleku jatkamist takistama, nii et koosolek katkestati ja waheaeg kuulutati.

Kui maapäewa „istumine“ uuesti algas, ei võtnud kommunistid sellest enam mitte osa, protesteerides selle vastu, et poliitsei maapäewa maja oma „kaiise“ alla on võtnud.

Meie kommunistilisel tööliste rühmal tuleb asjalikult kaalumisele võtta, kuidas Eesti siie saadikute-tööliste ja töölistehulkade wahel teostataw on.

X.

Jälle sündimata toon.

13. jaan. j. a. audis Tallinna ametiühijuste Rehkõnufogu Eesti wabariigi walitsusele arupärimise sõjawäe warustuse walitsuse tehnilise osakonna poolt algatud lofaut'i asjus siise, mida juba „R. S.“ Nr. 11 awaldasime, kuid et seda selge pilbina töölistele ette maalida, kuida Rehkõnufogud walitsuse poolt igate moodi takistada katjutakse, siis on see tähtis et siinkohal selle arupärimise wormi weel täielikult awaldame, ja töölistele otjustamiseks ette paneme: kas oli see „sündimata“ tegewus, nii kuida seda walitsuse poolt tagasi saadetud arupärimises on nimetatud? Arupärimine on wormiliselt järgmine:

Tallinna ametiühijuste Rehkõnufogu arupärimine Eesti wabariigi walitsuselt, sõjawäe warustuse walitsuse tehnilise osakonna lahtilastute tööliste asjus.

1) Kas on wabariigi walitsusel teada, et sõjawäe warustuse walitsuse tehnilise osakonna töökodades „Karamanis“, „Autogarahhis“ ja „Sojariistade töötojas“ 5. Jaanuarist alates, töölisti lahtilastma on hakatud.

2) Kas on wabariigi walitsusel teada neid põhjusleid, miis niisugune lahtilastmine ette on wõetud? kuna see praeguiste külmade ilmade tõttu töölistele wäljafannatamataks wõib muutuda; ja tööpuudusest meil midagi ka teada ei ole.

3) Ülenalpool ettetoodud küsimuste peale nõuab Tall. Ametiühijuste Rehkõnufogu, kui tööliste kessajutus, wabariigi walitsuselt miie päewa jooksul, j. o. kuni 18. jaan. 1921. wastust, et tarwilist järelust teha.

Rehkõnufogu nimel

Esimees: J. Wanja.

Sekretäär: A. Sommerling.

Miind on nimetatud arupärimine walitsuse poolt tagasi saadetud, järgmise kategoorilise juurdelisabusega:

1) Wabariigi walitsusele wõib palwekirju saata, wastawalt neid tempelmarkidega warus-

tates, mitte aga „arupärimisi.“ 2) Arupärimiseks on tarwitusele wõetud sündmata toon. — 15/1/21.

Mida ütleb see lause teile, lahtilastud töölistel: „Wabariigi walitsusele wõib palwekirju saata, wastawalt neid tempelmarkidega, warustates mitte aga arupärimisi?“

See kategooriline lause ütleb: kui sa tahad walitsusega rääkida, siis wõtta miits peast maha — palu — maksa tempelmarkidega need wõlad, mida walitsus sõja ajal riigile on teinud; ja ehita nende tempelmarkidega oma „herra-walitsejatele“ pehmed kabinetid; mata kodanluse endiste saadikute raiped ja maksa nende naiste ja lastele elamise ja priiskamise raha; kuid ära sa kõnele midagi oma wiletsusest; ära taeba et sind talwel külmaga uulitsale nälgima ja surema on heidetud; ja ära ka küsi miis seda tehakse!

2) „Arupärimiseks on tarwitusele wõetud sündmata toon.“ —

Mida ütleb see teine lause teile wäljaheidetud töölistel, ja terwe töölisteklassi Eesti? Kas see ei ole jälle kinnituseks et kõik seadused ja siigused ainult teatud klassi tarwis on tehtud? Jah! Meie ütleme, see on weel kinnituseks et põhiseaduse § 25 midagi muid ei ole, kui filmamootamiseks tööliste klassile. Põhiseadus § 25 kinnitab inimesewäärilise ülespidamise, töökaitse, abiandmise wõimetuse ja wanaduse kordades; kuid ta ei kinnita teile mitte et walitsus teid oma heaks arwamise järele igal minutil uulitsale ei saa wiisata.

Tallinna ametiühijuste Rehkõnufogule tagasi saadetud arupärimine kinnitab weel kord seda, et walitsus kawakindlalt lofaut'i tegema on haktanud, ja seda mitte sellepärast, et tööd wähe on, waid sellepärast et töölisti majanduslikelt wõimetuks teha. Et seda warjata, ja seletada nagu ei teeks walitsus mitte lofaut'i, selleks poeb niind walitsus endiste tsarwaegsete traditsioonide taha ära, ja kantslele wastab et Rehkõnufogu on tarwitanud sündmata tooni. Kas walitsusel tõesti poleks wõimalik olnud ka ära näidata, nimelt: niisugune peab tee toon olema, millega töölistel tema poole peawad pöörama?

Walitsus ei katju ka wastu waielda, et töölisti põhjuseta töölt lahti on lastud, sellepärast wõib oletada et see tagasilükkamine ainult sellepärast on tehtud, et aega pikendada.

Wõite siis õpetust teie endises „isamaa kaitsejad“ ja praeguised lahtilastud töölistel, kes teie alles pooleteise aasta eest „wahwaste isamaad“ Laidoneri juhatusel all kaitseite, ja teadge et „isamaa kaitsemise töö“ suurt tulu Eesti pangaherradele ja hallparunitel on toonud, kes teid niind talwel külmaga uulitsale on heitnud; teadge et see „iseiswuse“ kurat teid plaanikindlale nälgimisele on määranud!

Eesti töötawale klassile on alati seletatud, et kodanlusele ainult niitawa teid tarwis läheb,

kunniks teie oma klassivendadid teistel maadel ja Gestis weristada aitate, ja niipea kui see töö tehtud, määrab ta teid surmale pikalise näljaga.

Teadge töölised, et valitsus teid nüüd paluma hakkab õpetama, et viimast inimliku nõudmise tunnet teieft välja presida, ja sellepärast otustage ise, kas see võib sündida, ehk on see — „süüdmata toon valitsuse poolt?“ —

mühiseb fibeda klassivõitluse torm, mis maailma revolutsiooni lähenemist kuulutab.

Inglise poliitseinikluse paljutüditud kultuurilised kantifikud klopivad Inglise töölise seest viimased pettelootused välja. Täisõõnud herrede jutud, kes oma soojas pejas istudes tööpelgajateft räägivad, aravavad iga töölise silmad, et põliste logelegate ja nuumsöödikute valitsuselt midagi loota ei ole.

X.

Kuidas seda Inglismaal tehakse?

Sassa kommunistide „Note Fahne“ kirjutab 9. jaanuaril töötatöölise rahutuste üle Inglismaal:

„Londoni 28 linnaosa pürjermeistrid on üdise awaliku üleskutsega esinenud palubes annetada süsa, woodi waiwasi, ülikondi, saapaid ja igatliiki toiduaineid, et juure töötatöölise hulga häda pehmenada. —

„Daily Herald“ avaldab lähemaid üffitassju poliitfeisallade kallaletungimise üle demonstreerivate töötatöölise peale London = Islingtoni linnamaja ees: Mitu tuhat töötatöölisi tulid rongis raekoja ette, et nõuda linna raamatukogu wabaksandmist eluase meta inimeste jaoks. Rongikägu kannul oli ratsapolitsei ja mitu sada sõjariistus poliitfeiniku jalga. Raekoja ees nõudsid töötatöölised tormiliselt, et pürjermeister wastu wõtaks nende hulgast walitud saatkonna. Rongikäik kandis plakatit pealkirjadega: „1914. aastal kiideti, 1920. aastal unustati!“ — „Me nõuame tööd ehk toetust!“ Pileks lauldi isamaalisi sõjalaulusi. Linna raamatukogu suurte hoonete ees oli kaks rida sõjariistus poliitfeiniku üles seatud. Rahwahulgas peeti kõnesi. Ikki tõmbas poliitsei mõõgad paljaks ja wõttis ühe kõneleja wangi, kes ühe automobiili katusel seisis. Rahwahulgas tõusis hirmusegabus. Sgast küljest tormasid poliitfeinikud ja hakkasid keppide ja gummikantfikutega tööta proletaarlasi peksuma, kelle hulgas rohkesti naiti ja lapsi oli.

London-Islingtoni pürjermeister seletas „Timesi“ kaastöölisele: „Demonstrandid ei olnud mitte auvad töötatöölised, kelle heaks meie kõit teha tahame, waid tööpõlgajad ja matõrjun tagasiennast sellest seltskonnast kõigutada lasta.“

Gesti töölisele patub see sõnum nii mõndagi huwitawat ja eestkätt just sellepoolest, et — nagu sellest lookest näha, rahu ja õndsus ainult Gesti kodanliste lehtede weergubel walitseb kui seal juttu on Inglismaast. Kus isamaalisi laulusi pileks lauldakse ja plakatitel herradele meelde tuletatakse, mis nad töölisele maailma sõjalgul lubasid, seal ei ole enam kodurahu, waid

Kuidas seda Itaalias tehakse?

Seefama „Note fahne“ toob hulgatefe teateid, mis näitawad, et Itaalia tööliseklasse wite ränkade wõitluste ees seisab.

Cafale Monferrato's lastis üks ohwitser uulitsal kommunistlike töölise Reale Seconda kolme revolwripauguga maha. Ta suri hospidalis ja surmasõnum lagunes kiiresti linna laiali ja katus töölise juures suure wiha välja. Sotsialistiline sektsioon ja ametiühisused kuulutasid 24-tunnilise üleüldise streiki välja. Kõit kauplused ja teatridki tuli kinni panna. Sotsialistide lendleht korjati poliitsei poolt ära. Peeti protesti koosolekuid.

Reggio Emilia's tungisid walgetaartlased uueaasta õõsel ühele töölise poolt organiseeritud „punasele koosolekule“ kallale. Seejuures oli neile kaitsepõlitsei waiwut toetus kindlustatud. Töölise peale lasti umbes 30 paku. 3 sotsialisti said surma, nende hulgas üks noorteühingu liige, paljud teised haawata. Klanikluse meeolelu on ärew.

Suuremas Bõhja-Itaalia tööstuslinnas — Turinis on seisutõrd suure tööpõunduse pärast äärmiselt põnew. Bagaritöölised streigiwad seal juba kaks nädalat.

Tööstuse kriis kasvab. Ettewõtjad püüawad endid töölise hulgaliste lahtilaskmistega filmuseft päästa ja ühtlasi ka revolutsioonilistest töölisest lahti saada. Maha, jalawarjude ja gummitööstuses lähendatakse tööpõewa tugewasti. Turini wabrikunõukogude täistkogu koosolek, millest enam kui 2000 töölise saaditut kõitdest ettewõtetest osa wõttis, wõttis kommunistide ettepaneku wastu, et liikumise juhatamine partei täidesaatwa komitee kätte lähets ametiühisuste bürokraatia käest.

Seltsimees Terracini ütles sel koosolekul kiiduawaldusi wäljakutsudes, et Turini proletaariat on wutesse wõitlustesse astumas, mis septembrikuu wabrikute ülewõtmise järg saab olema. Wõitlus saab kibe olema ja töölised peawad samalugust ohwimeelsust tooma kui septembris.

Ka Florenzis on tööpõundus suur.

Termes Itaalias on suuri hulgalisi liikumisi oodata, kui parlament, nagu walitsus ette paneb, leitwahiinda märtsa tõstab. Ühtlasi ta-

havad sotsialistilise partei pahempoolsed ollused mõitlust alata poliitilise amnestia eest, kuna peale septembri hulk kinnivõtmisi on olnud.

Staalia rahaasjandus on kuni oma aluspõhjadeni mankumas. Väinud aasta oli riigi eelarve puudujääk 14,8 miljardi, tänarvu — 18 miljardi. Nii on aastane puudujääk niisama suur kui Staalia riigivõlg enne maailmajäda, mis ka 18 miljardi suur oli. Praegu on Staalia riigivõlga 98,7 miljardi lirat, millest 20 miljardi välisvõlga on.

Staalia väliskaubandus on umbtänavas. Ta elab väljamaa viljast. Kuid väljavedu ei jätka sisjavedu katta ja puudujääk jääb tänarvu 8 miljardini elatama. Staalia vedas peaaegu kütust viinamarju, apelsiini ja veini välja. See kattis peaaegu terwelt teravilja sisjewe. Kuid tänarvu katab jääraaste „toiduainete“ väljavedu ainult 15 protsenti teravilja sisjeweost.

Tänini maksis riik aastas umbes 5 miljardi lirat lihts, et leimahinda mitte tõsta, nüüd aga kawatsetakse seda 1 lire pealt — 1,40 lirenini tõsta.

Niisugused on Staalias valitseva kitsikuse põhjused. Sel alusel mõtab klassivõitlus järjeft teravama kuju, mille arenemises revolutsioonini tõttets on olnud öieti ainult rahvusvaheline seisuford. X.

Kuidas seda Saksamaal tehakse?

Saksamaal jattatakse mõitlust tõusva proletariaadi vastu abinõudega, mis juba sotsi Moskõ ajal tarvitusele mõdetud. Saksamaa tööliliste klassi meeli hoiab praegu ärevil uue weretõb, mis tööliliste kallal Hlensburis (Hamburi läheduses) lorda saadeti.

Õijel vastu 29. detsembrit mõeti kaitsepoliitsei poolt töölilise Paul Hoffmann wangi, seoti kinni ja wiidi kaitsepoliitsei kalaru, kuid teel siina lasti ta „põgenemise katse“ pealt maha. Üks nuustur oli talle ettepaneku teinud kaitsepoliitsei salajajeks agendiks halata ja kinnivõtmise ning tapmine sündis kättemaksuks, et Hoffmann oma klassivendade ja parteifeltfimeeste äraandjaks ei tahtnud jaada.

Kritatud töölilistehull pani kalaru ees meeleanwadbuse toime. Kaitsepoliitsei awas tuleandmise, mis 10 töölilist tappis ja 22 haawas. Wiimastest furi 4 haawadesse.

Sel puhul mõime jällegi näha, et sotsialjuudased igal maal ühe mustri järele tehtud on.

Hlensburi sotsid (ta iseseiswad) otsustasid „ühel hääl“, et — töölilised olla weretõbõs süüdi, sest nad olla waest kaitsepoliitseiid äärmuseni äritanud. Et kaitsepoliitsei närwisi hoiba, otsustasid Hlensburi sotsid, et Hlensburi rewolutsiooniline töötatööliliste mõnõgõn

tulewat laiali jaata. Et see otsus tüüfi kalleligutus pole, jelle eest wastutab asjaolu, et Preisifisfetimutaks praegu sots Sebering on, nagu meil Hellat oli.

Niisuguste „juhtumiste“ tagajäinaks on kiiresti paisum rahulolematuus ijei niisugustes proletariaadi sihtides, mis tänini iffa weel sotsialjuudaste mõju all olid. Sulgaline liikumine, mis iga filmapill ähwarbab streigina esite puhkeda, sünib raudtee ning posti-telegrafi tööliliste ja teenijate ning mõningate teiste rligiametnikkude hulgas. Sealjed raudtee ja posti-telegrafi liidud, mis tänini kollaste juhite käes olid, elawad praegu murrangu pääl üle. Ses mõttes on näitlik see asi, et raudtee ja posti-telegrafi teenijad kommunistide kutsel hüigla miitingutele läksid, kuigi Moskõ sotsid ja iseseiswad sotsid neid üles kutsusid neid miitinguid hoikoteerima.

On kõl tundemärgid olemas, et kewadefõ Saksamaa ja terve Euroopa suurte wapustuseni jõuab. X.

Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi mälestuse järelkaja.

Pühapäewal 16-mal jaan. peeti Tallinnas terve rida miitinguid, mis Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi kahe aastase surma päewa mälestuseks olid pühendatud.

Estoonia kontsert saalis.

Õimene miiting oli kõlku kutsutud E. Iseisema Sotsialistilise Tõõl. Partei poolt kell 11. e. l. Estoonia Kontsert saalis. Kõnelefid sms. Joonas ja Bleimann.

Juba aegsasti kogus rahwast Estonia ette kõlku ja kõne algul olid jaal kui ta rõdud tungiwalt rahwast käis.

Õimene kõneleja sms. Joonas (if. sots.) tegi ülewaate Saksamaa rewolutsioonist, algates Liebknechti sündimisest kuni käesolewa ajani ja katjus ära näidata et Saksia töõrahwa rewolutsiooni kaotus just Ebert-Scheidemanni kõlkleppe poliitika päält on olnud.

Suurem samm wõidurikka rewolutsiooni poole.

Ebaji toonitas kõneleja et Saksia rahwas rewolutsiooni läbi küll palju kannatanud, ja palju oma paremaid jõudusid kaotanud on, nagu Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi kuid teisest küljest on ta ka palju juurde mõitnud iga rewolutsiooniga, mis Saksia töölilistel ei õnnestanud, õppis ta midagi juurde kuid kõige suurem samm wõidurikka rewolutsiooni poole oli tahtlemata see asja olu, et Saksia iseseiswad sotsialistid oma opportunistilistest elementidest

„Galle“ kongressil lahti löid ja Saksia Kommunistilise Parteiga ühinesid.

Sms. Bleimann (ise. fots) tegi weitefese ülewaate Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi elust, selgitas nende mõlemate tööd ja ühendust massedega, ja kutsus töölisi ülesse, mitte nutuga leinama langenud seltsimehi, vaid jätkama seda tööd mis nendest pooleli jäänud. Koosolek austas langenuid seltsimehi püstitõusmisega ja muusikafoor mängis leina marschi.

Meie kriipsutame alla sms. Zoonasse üteldud, et just see oli Saksia isefeiswaa sotsialistilise partei kõige suurem ja tulusam samm revolutsiooni heaks, et ta lõhki läks ja et revolutsiooniline masse Saksia Kommunistilise parteiga ühines.

Nii, nii. Cesti isefeiswad! wõtte näpunäidet Saksia isefeiswate poolt.

Kontsert miiting tööliste majas.

Tall. ametiüh. Reksjõudkogu korraldusel oli kell 3 p. l. Kontsert miiting Töölise majas suures saalis.

Kõnelesid smd. J. Altko, A. Sommerling ja J. Soans.

Juba tella ühe ajal kogusid inimesed Töölise maja ette kofku ja ootasid sisse lastmist.

Saal tungil rahwast täis,

niipea kui saali uksest awati, tungisid murruna inimesed saali, nii et ruum peagi kitsaks jäi; niisama olid ifegi kõrwal ruumid tungil rahwast täis, ja iga üks püüdis saali peaseba et kõnelejaid ligemalt kuulata.

Esimeheks kõneles sms. Altko Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi elust, tegemusest ja surmast.

„Eedenhotell“ Saksamaal ja „Is-porsk“ Eestis.

Kõneleja näitas ka ära et meie Cesti sotsialarandjad niisama Cesti töölisega on talitanud, nagu Scheidemannid-Rosked Saksia töölisega; ka Cesti kodanlus on sotsiide kaasabil ja kaastegeusel Cesti revolutsioonilisi töölisi mõrtsuka kombel ära tapnud.

Koosolejad austasiwad langenuid püstitõusmisega. Muusikafoor mängis leina marschi.

Mailma imperialistid hädaohus.

Teifeks kõneles sms. A. Sommerling, üleilmilise majanduslise seifukorraft kapitalistiliste maades ja näitas ära et mailma majandusline elu kudagi ilma Wene toores-aineteta ja Saksia tehnikata enam niifugustesse roobastesse minna ei suuda, nagu see enne ilma jöda oli.

Uus imperialistiline ilmasöda tulemas.

Edasi näitas kõneleja et maailma imperialistid juba uue ilmasöda ette walmistama on hakkanud. Nii on näitufeks ühisriikides, Jaa-

panis ja Inglismaal suure öhinaga sõjalaemastib hakkatud ehitama, ja ei ole lahtlust et tulewane ilmasöda palju hirmsam ja kohutawam saab olema kui wilmane.

Kolmas kõneleja sms. J. Soans selgitas wägitegudest mida Cesti demokraatilise wabariigi 3 diwisiooni teadete kogumise punkti ametnikud poliitiliste wangide kallal on toimetanud.

Edasi kutsus kõneleja kõiki üles, seda tööd jätkama mida meie langenud smd. lõppetada ei saanud.

Muusikafoor mängis Internatsionaali mida rahwas püstitõusmisega austas.

Pidu „Walwajas“

Ü. C. Noorproletaarlaste ühing oli õhtuks „Walwaja“ ruumides pidu korraldanud, mis ka peajasjalifelt Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi surma päewa määllestufeks oli pühendatud. Ka siin oli ojawõtmine elaw ja ettekanbed siurikkad.

Ka siin oli kõne meie unustamata seltsimeeste tele pühendatud. Niisama olid ka teifed ettekanbed ajakohased, mis midagi soowida ei jäänud.

16. jaanuar oli sõna töfises mõues päew, mida Tallinnas juba kaua aega ei ole nähtud. Diwad liikmel wanad ja noored, terwed ja wi-gafed; kõifidel kell weel kudagi wõimalik oli kofust lahkuda, oli ainult üks soow kuulata midagi meie unustamata seltsimeeste Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi tegemusest ja kaasa-elada waimus neid tähtsaid minuid, kus Cesti proletaariat, kes oma wõitlufes mitte wähem ei ole kaotanud kui Saksia töörahwas, ühifelt kui üksmees klassiwõitlufes langenud seltsimehi määllestas.

Karl Liebknechti ja Rosa Luxemburgi kahe aastane määlstufse päew ei olnud Tallinna töölisele mitte üksnes waitfeks matufe päewaks, waid ka töendusfeks, et Cesti proletaariat seda tööd jatkama saab, mida Liebknecht ja Luxemburg lõpetada ei saanud ja mille eesmärgiks — proletaariline revolutsion on. P. Pippar.

Wenemaa ametiühisuste liikmaarw.

Wenemaa ametiühisustel on 5 miljoni 222 tuhat liiget. Ühifute ametiühisuste järele jagunenwad need 5 miljoni järgmiselt:

Metsa ja maatöölise	ühifus	140.095
Mäetöölise	"	234.590
Metallitöölise	"	526.172
Ruutöölise töölise	"	98.796
Kiutöölise	"	382.222
Käelätöölise	"	104.188
Triifitöölise	"	56.298
Paberitöölise	"	21.988
Toiduinete töölise tööl.	"	184.571
Suifrutöölise	"	28.979

Tubakatööstiste	ühisus	30.814
Rahatööstiste	"	159.838
Keemia- ja tööstiste	"	126.907
Klaasi ja portsellani tööst.	"	55.443
Chitustööstiste	"	158.921
Kogukonnatööstiste	"	156.228
Tootlustööstiste	"	62.699
Hoolekande asutuste tööst.	"	250.301
Posti ja telegrafi tööstiste	"	123.402
Rahvahariduse tööstiste	"	204.739
Nõukogude tööstiste	"	617.293
Kunsti ja kunstiteaduste tööst.	"	40.339
Kohaliku transpordi tööstiste	"	68.512
Raudtee ja meeteede	"	1387.974

Kokku: 5.222.000
X.

Rahwakomissaride protsess Ungaris.

Budapesti ajalehed saavad seekord ainult kõrvalistel teedel Gorthy-Ungarist välja peajada. Sest ka need read, mis tšerjunnir pikka aega artikkelite rahwakomissaride protsessi üle alles jättis, paljastavad avalikult selle „digusemõistmise“ põhjatu maledikust ja kõlvatust, mis isegi kodanluse „digusemõistmises“ ainjana seal seisab.

Ajaleht „Népszava“ toob ühikuid eriasju protsessi käigust.

Kohtuhoonet valvavad väesalgad. Kohtualused ilmuvad tähtide vahel üleni täidetud kohtusaali. Kõik on täiesti rahulised.

Kell üheksa avab president Stodcker istuniku. Tema prillidega, kuiv pale paistab kõrgele istetud olade vahelt. Näib umbes, kui oleks tal külm.

Ungari riigi nimel tehtud kohtuotsus loetakse ette.

Kohus mõistab süüdlaseks puujepa **Karl Vantus'e**, metallitööstise **Josef Haubrich'i**, tööstistekinnituse direktori **Desider Bokanji**, ametiühisuste sekretääri **Franz Bajalzi**, tööstistekinnituse kassa teenija **Anton Lovefaki**, maotööstise **Georg Ngyisztor'i**, prof. **Peter Agoston'i**, inseneri **Josef Kelen'i**, kajakirjanikud **Heinrich Kalmar'i** ja **Aleksander Szabados'i** — järgmistes tegudes:

Vantus ja **Haubrich** — selles, et nemad 21. märtsil 1919 wangimajas oja võtsid lepingu tegemisest, et kätte saada sotsialistlike ja kommunistlike parteide ühinemist ja põhijoonte väljatöötamisest, mille alusel proletariaadi diktaatori maksma panna ja seeläbi ümber lükata riigi ja ühiskonna lorb. Teised, — et nad selle lepingu nõus olid ja oja võtsid nõukogude wabariigi põhiseaduse loomisest, mis vastu meie (Ungari) tuhandeaastast põhiseadust võimu tööstiste ja sõdatite nõukogude kätte andis. Peale selle — et nad kaastegewad olid korralduste loomises ja täitmises, mille eesmärgiks olid nõukogud ja

walimised maanõukogudesse. Kõik nemad tunnistatakse süüdlaseks riigiäraandmises.

Edasi — selles, et nad omaks võtsid **Josef Pogany** ettepaneku, et ta tema kätutada olema sõjariistus jõuga raudteed ja avalikud asutused oma alla võtab ja et nad seeläbi selle rühma waimlisteks juhtideks said, kelle ülesanne on sõjariistus kallale tungida neile klassidele, kes kodanliste aadete poole hoiavad. Kõik nad tunnistatakse süüdlaseks mäsfulu õhutamise kuriteos.

Edasi — piiramiseisuforra väljakuulutamises, mis igahüte surmaga ähwardab, kes „riigikorra jalalepeadmise“ liikumisest oja võtab; õfawõtmises korraldusest, et sisse seataks rewolutsiooni kohtud ja et Transdanubia sõjapiirkonnaks kuulutataks, kus piiramiseisuford makfab; ja ülesandeks, mis Transdanubiasse saadetud **Tibor Szamuely'le** tehti, kikkide abinõudega posti, raudteei ja teisi avalikke asutusi tegevuses hoida. Selle põhjal tunnistatakse kõik kümme kohtualust süüdlaseks mõrtsukatööde 46 algatamises juhtumisel.

Edasi tunnistatakse mõrtsukatöö algatamises süüdlaseks **Franz Bajaki** weel 19 juhtumisel, **Anton Dovesaki** 19 juhtumisel, **Josef Kelen** 2 ja **Aleksander Szabados** 5 juhtumisel.

Peale selle leitakse **Josef Haubrich** süüdi olemat mõrtsukatöö katse algatamises, sest et ta 24. juunil 1919 punastele sõdatile käsu andis kontrrewolutsionääride poolt oma alla wõetud telefoni keshjaama ära wõtta.

Lõpuks saamad kõik 10 kohtualust kui rewolutsioonilise walitsuse nõukogu liikmed süüdlaseks tunnistatud waleraha tegemises — korralduse eest — walmistada 200-, 2- ja 1-kroonilisi pangatähhti, misjuures Austria-Ungari panga klicheeji tarwitati.

Peeter Agoston, **Desiderius**, **Bokanji**, **Josef Haubrich**, **Karl Vantus** mõistetakse surma.

Surmamõistetud wõtawad surmaotsuse rahulifelt kuulda. Bokanji on oma pea wähe kõrwale pööranud ja tema huulte ümber mängib tema tuntu üleolew naeratus, Agoston'i nägu jääb täiesti liikumataks, ainult Haubrichi filmadesse tulewad ühels pilguks pisarad, ta mõtleb wististi oma laste peale, aga siis waatab ta jälle rahulifelt otse kohtunikudele näkku.

Silmapiiguks peatab Stodckeri hää. Kajakirjanikud tõttawad pealkuulajate wahelt läbi, et kõmu ruttu edasi anda.

Sis jattatakse otsuse kuulutamist. Kõik teised on mõistetud sunnitööle eluksajaks.

Ruidas kohtualused selle otsuse vastu võtsid, see on tšerjunniri poolt maha kustutatud.

Siin weel mõned laused sellest otsusest:

„On wäga kahju, et mitte kõik siin ei ole. Nad teadsid, et nende patud ei taemas ega maa peal andeksandmist ei leia. Rahjuts wõitwad wabaduses olejad wäljamaal oma riigiäraandmise

ja alatut kihutustööd jätkata." (Mõeldud on Bela Kun ja teised rahvakomisjarid, kes päägenema pääsesid. — X.)

„On ilma tähenduseta, et kohtualused ka head on korda saanud. Meie mõistame kohtu ainult tegude üle mis süüdistusasjats on.“

Nii kinnitavad hukkadetappja, röövlilikku Horsthy-walitsuse kohtunitud. Kuid wiimane sõna saab selles protsessis kord weel Ungari proletariaadil ütelda olema.

Johan Pekai. „R. F.“

* * *

Müüd anname ka häälele „teisest maailmast“ ruumi. Huwitaw ja õpetlik on seada jeda dokumenti kõrwti eelmisega. See on **Tshitsherini telegramm** Horsthy-Ungari välisministrile 30. detsembril 1920.:

„Wenemaa walitus süttab tagasi teie laudu temale adreffeeritud süüdistuses, mis tulewad äärmiste militaristide finnisse seisuse poolt, kes praegu oma käes Ungari üle Kumeenia täätide abil kätte wõidetud wõimu hoiawad toore jõu ja kõige ägedama wägivalga waral. See on walitus, kes elanikkude tapmise abil ning surmits peksmist, piinakambri ja banditismuse sisseseadmise abil walitseb. Ja need selle seisuse esitajad, kes praegu Wenemaal on, **wastutawad oma peaga** tegude eest, mis Ungari walitus rahwakomisjaride ja Wene wangide kallal korda saadab. Need (esitajad) ei pea mitte meie peale kirjad olema, waid ainult oma walitjuse peale, sest tema sunnib meid neid ainsaid meie wõimuses olemaid abinõusi tarwitusele wõtma, et päästa neid tema ohwrid, keda päästa meie püha kohus on, ja et sellega tagasi hoida Ungari praegust walitjust, kes meid ähwardab meiega liidus olewa Ungari nõukogude walitjuse liikmete kohtuliste tapmistega ja meie wangide tagatiusamisega Ungaris.

Tema (Ungari walitus) on selle surwe tõeline süüdlane, mille tarwitamisele ta meid sunnib ja mis meie poolt ainult seaduslikud enesekaitse abinõud on, kuna meie peal kohustus on päästa neid tema ohwrid, keda me kaitsma peame.

Me loodame kaunis kiiresti kätte saada eesmärti, mis me ses asjas enesele seadnud oleme. **Meie paneme teile ette, alustada Tallinnas läbirääkimisi meie diplomaatilise esitajaga, Litwinowiga, kellel selle tarbeks kõik tarwilikud wolitused on ja kes teie esitajaga loftu räägib ja ära määrab eelolewate läbirääkimiste normid.**

Wälisasjade rahwakomisjar **Tshitsherin.**

X.

Ärarippumattus Eestis.

Et Eesti „iseiseise ja ärarippumata wabariit on ja et temas samuti iseiseiswad ja „ärarippumatud“ hallparunid löwi oja mängiwad, on igal töölisel selge. Omas taktikas on hallparun sama sirgejooneline, kui tema „seltsimees“ sotsialistlik sifeminister oli kui töölisi Seemäe wõi mõnesse muuse rappa saatis... Kindel on aga, et tulewikus Eesti oma sotsialistlikele sifeministrile wäärilise järealtulija on leidnud. „Sõpruse poolest“ nendele kõrgetele herradele tahaksin ma näidata, kuidas nende „kameraad hallparunid“ tööliste lurjuslega „hakkama jäänud“, et siis need orjadena hallparunid sõna-kumulekult teeniks.

Neil päewadel oli Awinurme wallas segakommisjoni esitajate walimine. Peremeeste „armusti ja heldusest“ olid muudugi ilmunud sulased, samuti ka nende kohutad leiwaandjad ise omas täies ulatuses. Et sulasmeelele „demokraatlik iseiseiswus“ ja „ärarippumatus“ seljeks teha, otjastas hallparunite kogu: „Mine oma esitajaid segakommisjoniidesse jaata ja jeda ka sulasmeelele mitte lubada, sest iseiseiswuse põhimõttest wälja minnes, teab iga peremees, kui palju töölisele wõib ja kui palju tuleb palta maksta.

Selle otjuse järele oli jüski mõne julaje nõude „Jumalawallatus“, et jounakalt nõudis esitajate segakommisjoni saamist. Et sellele, „mitte demokraatlikele nõudele“ lõppu teha, anti asjale seaduslik käit, tehti protokoll, kus hallparunid tõendasid, et esitajad walijate puuduse tõttu walimataks jäänud, mida hallparunist wallaisa ka oma pitsatiga tõendas. Ühes sellega anti ka mõista, et töölised lahkusid.

Töölised lahkusid ilma et oleks protesteerinud, sest nad teadid, et hallparun on ärarippumata olemus Eestis.

Selle peale ei wõi tööline muud teha kui waitida ja hallparunid wõttawad julgust. Tuleks küsida meie riigimeestelt, miks kardate teie nõnda toimetamist? Ei ole need ju kumuna maal. Olge niisama otjekohesed, kui need teie klassi wennad seal Awinurmes, sest kindel on, et hallparun töölise palga määramisel iffagi ärarippumatusesse jääb nii kauaks kui püüib demokraati! Mis jaoks need wiigilehed, iga tööline teab misfugune on teie „demokraatia“.

D. S.

„Rõhutute Häält“ konfiskeerimas.

Põltsamaalt.

12. jaan. s. a. ilmus kohalik politsei kordmit töölise Saare korteri, et tarwilikuid majufisise nõuda. Seal juures punituswad „kord

ritu" filmad laua peal olevate „Rõhutute Sääl“ nr. 7—8—9 peale.

Kui „Kordniit“ neid vähe filmitsevad oli, siis tegi ta pörguliku wihase näo, ja küsis: „Kust niisugust kirjandust wälja antakse?“ Et küll seltsimees Saar temale selgetes katjus teha, et nimetatud ajakiri wabariigi walitjuse poolt lubatud on; ja et seda igalt ajalehe müüjal oosta võib, ei jäänud „Kordniit“ süügi rahule ja konfiskeeris „Rõhutute Sääl“ nimetatud numbrid ära.

Olets soowitam et wabariigi politseimehed weel „Kutte ahistad“ õppima hakaks, siis eht ostawad nad keelatud ja mittekeelatud kirjanduse wahel wahet teha. Canquis.

Sundustlikud määrused põllutööliste tööaja ja palgaolude kohta 1921/22. a.

(Ülemaalse maatööliste liidu juhatajate poolt wastuõudetud)

1. Üleüldised määrused.

§ 1. Põllutöölisteks loetakse nende määruste järele kõik palgalised, kes põllumajapidamises, põllutöös, karjatasematamises, majatalitamises, aiatöös kui ka põllutöö kõrwalharudes töötawad.

§ 2. Töötandja on kohustatud tegema põllutöölisega kirjaliku lepingu kahes eksemplaris, millest üks saab töölislele, teine töötandjale. Lepingus peawad olema ühtlasajaliselt arwatähendatud kõik palga- ja tööttingimised, kui ka ületunnitööd. Peale kirjaliku lepingu peab tööline saama töötandjalt ühe eksemplari sunduslikka määruse ja palgaraamatu, kuhu sisse kirjutatakse kõik tehtud tööd ja ületunni tööd naturaas kui ka rahas saadud palg.

Täheendus 1. Põllutööliste kirjalikud lepingud ja palgaraamatud on sunduslikud, nende mittetarwitamise korral on wastutaw töötandja.

Täheendus 2. Normaali-lepingu ja palgaraamatu kawatse pannakse maitsma sunduslikkude määruste korras selle paragrafi lihadena.

§ 3. Põllutööaasta loetakse jüripäewast jüripäewani.

2. Määrused töötaja kohta.

§ 4. Põllutööliste töötajaks või töötundideks tööpäewa kohta loetakse aeg, mille jooksul tööline töötandja põllul või tema majapidamises töötab.

Põllutööliste normaal tööaasta ei tohi olla üle 2260 töötunni, normaalitööpäew mitte üle kahetja töötunni.

Täheendus: Töötajaks loetakse ka aeg, mis kulub tööleminemisele ja tööalalekulule, töölisel, kes töötandja korteris elab, korteri järele teistele — töötandja õuesel aegades.

§ 5. Tööpäewa algus, lõpp ja puhkeajad tööpäewa kestes määratakse kindlaks tööliste ja töötandja omawahelisel kokkuleppel ning tähendatakse lepingusse. Niisugune kokkulepe peab sündima § 4. tähendatud töötundide piires, kusjuures eelmise päewa töölõpu ja järgmise päewa tööalguse wahel peab olema vähemalt 10 tundi.

Täheendus 1. Peale normaaltööaja ei ole tööline kohustatud töötandja majapidamises mingisuguseid töid tegema.

Täheendus 2. Laupäewase töölõpu ja esmaspäewase tööalguse wahel peab olema 42 tundi. Laupäewal ei tohi tööd kesta üle 6 tunni.

§ 6. Põllutööliste puhkepäewadeks on peale nädalapühade weel järgmised päewad: uusaasta — 1. jaanuar; kolmetuningapäew — 6. jaanuar; palwepäew; paastu-maarjapäew — 25. märts; suur neljapäew; suurreede; liha-wõitpäewad (3 päewa); tööliste püha — 1. mai; ristipäew; nelipühad (3 päewa); jaanipäew — 24. juuni; mardipäew; 7. november ja Sõulupühad (3 päewa).

Täheendus 1. Püha ja puhkepäewadel ei ole põllutööliste kohustatud tegema mingisuguseid töid töötandja majapidamises.

Täheendus 2. Majapidamises tegewad tööliised mõitwad teha selles paragrahwis tähendatud püha- ja puhkepäewadel ainult niisuguseid töid, ilma milleta majapidamises läbi ei saa nagu toiduwalmistamine, karjatalitamine jne. Sellejuures peawad need tööliised pooleks püha- ja puhkepäewad tööst wabad olema ja nende püha- ning puhkepäewade asemel, wil nad töötassid, saama wastawa arwu waba tööpäewi või taju (puhkepäewase) ületunnitöö alusel.

§ 7. Peale § 6. tähendatud püha- ja puhkepäewade saawad tööliised töötandjatega kokkulepides 2 laadapäewa ja iga kuu ühe waba tööpäewa.

Täheendus 1. Kui wabade päewade kohta kokkuleppele ei jõuta, walib wabad päewad tööline.

Täheendus 2. Tööline saab wabadel päewadel oma majapidamise korraldamiseks töötandjalt hobuse ühes tööriistadega maksuta tarwitada.

§ 8. Suurte pühade (uue-aasta, 1. mai, lihawõtte, nelipähi, 7. novembri ja jõulu) laupäewadel lõpeb põllutööliste tööd kell 12 päewal.

§ 9. Töö, mis põllutööline peale §§ 4—8. tähendatud aja teeb, loetakse ületunnitööks ja hinnatakse 100% kallimalt.

Täheendus I. Ületunnitööd mõib tarwitada, peale § 6. teises tähenduses ettenähtud korrade ainult selleks, et põllusaaki huffamine-misest päästa või sunduslikkude moori- ja küüdi-korradel ning majapidamises tingimata tarwitikude laugemate kütude ja mooride korradel.

Täheendus 2. Ületunnitööd ei tohi kesta üle

2 tunni päevas, peale esimeses tähenduses mainitu= moori= ja kübidfordade. Ületunnitööde kogusumma ei tohi aasta kohta ulatada üle 225 töötunni.

T ä h e n d u s 3. Alaealiste põllutööliste (§ 11, II. ja III. liit) ületunnitöö ei ole lubatud.

§ 10. Döwahiid on kõigist päewaaial ettetulewasti töist wabastatud.

III. M ä ä r u s e d p a l g a k o h t a.

§ 11. Töösõime järele jagunewad põllutöölised kolme liiki:

I. Liik — täistööajalise, f. o. 18 — 60 aasta wanuseri.

II. Liik — alaealised 15 — 18 aastani ja wanad üle 60 aasta.

III. Liik — alaealised 12 — 15 aastani.

T ä h e n d u s 1. Alaealised ja wanad (II liik), kui nad on täistööajalise, f. o. teewad sama palju tööd, kui esimese liigi tööajalised, saawad täistööajalise tööliste palga.

T ä h e n d u s 2. Kolmanda liigi põllutöölisi (alaealisi) võib tarwitada ainult kergemate tööde jaoks ja kirjasteks. Nende tööpäew ei või olla üle 6 töötunni.

T ä h e n d u s 3. Alla 12 aasta wanuste laste tööajadu ei ole lubatud tarwitada wõera tööajana majapidamises.

T ä h e n d u s 4. Koolisünduse alla kuulawate alaealiste laste tööajadu (peale 12 a. wanuste) võib tarwitada ainult koolitööd waheteggabel.

§ 12. Järgnewates paragrahwides ettenähtud palgaalamäärad (§ 15 ja 16 ja teised) on arwatud esimese liigi (täistööajalise) meestööliste kohta. Teise liigi meestööliste töötunni taju alamäär on 90% ja kolmanda liigi — 75% esimese liigi tööliste töötunni tajust (§ 15).

Esimese ja teise liigi naispõllutöölise palga alamäär on 90% wastawa liigi meestööliste palgast. Kolmanda liigi naistööajalised peawad sama meestöölistega ühesuuruse palga.

§ 13. Palka makstakse aasta ja suwitöölistele vähemalt kord kuus, lühemaaja põllutöölisetele aga vähemalt kord nädalas.

§ 14. Põhjusteta töölt puudumise korral arwatakse palgast maha ainult arwitudetud tööajale wastaw osa.

Omavalitsusajutuste tööst osawõtmise tõttu, või ametliku kutse tagajärjel ära wõidetud tööaja eest palgast maha ei arwata.

§ 15. Täistööajalise meestööliste (I liit) aasta palga alamääraks on kolmeliikmelise perekonna aastajaks ülespidamiseks kuulawate toidunainete kirjasteks turuhind selle paragrahwil lisana toodud normaal toidutabeli andmete järele.

Töötunni taju wäljaarwamiseks jagatakse

aastapalga summa 2250 töötunni peale. Päewa palga aluseks tuleb wõtta töötunni taju.

Liisa (§ 15. juure)

Normaal=toiduainete tabel ööpäewa kohta täiskaswanud mehe peale keskmise töötunni jures:

Aine nimetus.	Määrus:	gramm.	kolonn.	Toitmise wäärtus kalorites.	Kuru hind naela eest:	Maksab maritades:
1. Ruffileib	800	192	1760	14 m.	28.—	
2. Loomali.	200	48	222	16 "	8.—	
3. Sealihha	50	12	114	32 "	4.—	
4. Tangud	25	6	88	20 "	1.25	
5. Riisujahu	20	5	67	25 "	1.25	
6. Wõi	85	8	266	60 "	5.—	
7. Piim	600	140	402	6 "	9.—	
8. Kartulad	760	164	616	1, 5 p.	2.60	
9. Kalad	75	18	69	9 m.	2.—	
10. Kapsjad	50	12	16	1, 5 p.	0.20	
11. Kaalid	25	6	8	3 m.	0.20	
12. Sibulad	5	1	2	18 "	0.25	
13. Sool	50	12	—	2 "	0.25	
14. Suhtur	25	6	98	50 "	3.—	
15. Kohwi	20	5	—	60 "	3.—	
16. Tee	4	1	—	200 "	2.—	
Kokku			3728		70.—	

Ühe esimese liiki kuulawa meestööliste päewajaks toidunormiks kuulub teega aineid 70 marga eest. Kolmeliikmelise perekonna peale arwatakse kahe ja poolefordne mehe toidunorm, f. o. päemas toidunaineid (70 m. X 2,5 =) 175 m. eest.

Teisteks elutarwidusteks kuulub harilikult samapalju, kui toitmise peale (f. o. ka 175 marga), teega makstakse kolmeliikmelise perekonna päewane ülespidamine (175 m. X 2) — 350 marka; aastane ülespidamine (350 m. X 365) — 127.750 marka.

Töötunnitaju (127.750 m. 2250) — 56.57 marka.

§ 16. Täistööajalisel aastameestöölijel on õigus tööandjalt saada naturaals aasta jooksul, eelmise paragrafi wastawate hindade järele arwatuks vähemalt:

1. 55 puuda ruffid	560 m.	Emf.	30,800
2. 40 " atri	400 m.	"	16,000
3. 5 " niisu	800 m.	"	4,000
4. 3 " herneid	800 m.	"	2,000
5. 4 1/2 " sealihha	1280 m.	"	5,760
6. 6 " kapsjad	60 m.	"	360
7. 5 " joola	80 m.	"	400
8. 1 1/2 " petroleum	880 m.	"	1,320
9. 3 paari papilaid	300 m.	"	900
10. 60 watta kartulaid	60 m. p.	"	10,000
wõi 3/4 Piia (1 1/2 Tallinna)			watamaad
11. 912 toopi piima	(2 1/2 toopi päewas)		

ä 18 marka 16,416, või lehmapidamise võimalus, f. o. ruumid, karjamaa, 100 puuda heinu, 80 puuda põllupõhku, (60 puuda suvilja, 20 puuda talivilja) või heinte asemel vastav osa heinamaad.

12. 12 naela milku ä 12 marka 2,400 või kahe lamba ületalve pidamise võimalus (juvel ja kevadel ühes talledega), f. o. ruumid, karjamaa ja vähemalt 50 puuda heinu või heinamaa.

13. 3 puuda puhastatud linu ä 800 m. 2,400 või 60 küünart linast riidet või pool Riia wafamaad linamaad.

14. $\frac{1}{2}$ Riia (1. Tallinna) wafamaad aia- maad 1.000

15. Ruumid seapidamiseks.

16. 3 fülba puid ä 2000 mk. ja 7 fülba hagu ä 300 8,100.

17. Porter 102 mk. kuu eest 1,200

18. Iga töötunni eest $\frac{3}{4}$ naela ruffit või rahas 10,50 p. f. o. aastaks (2250 töötundi) 23,625.

T ä h e n d u s 1. Selles paragrahwis tähendatud maa haritakse tööandja kulul ja ajaga, wili jahwatatakse tööandja kulul.

T ä h e n d u s 2. Selle § pp. 10—17 tähendatud natuura määratakse kindlaks palga lepingus, kusjuures töölisel on waliku õigus.

T ä h e n d u s 3. Teistesse palgaliikidesse kuuluwail töölistel wäheneb kõige pealt p. 18 all tähendatud palgaosa; töölisega kokkuleppel võib muuta ka teiste pp. all tähendatud palgaosa, kuid sellejuures ei tohi ainete kogusumma hind olla vähem §§ 14 ja 17 alusel kindlaks määratud palga alamäärast. Kokkuleppe normid tähendatakse lepingusse.

§ 17. Tööandja fõögil olemate tööliste palgast arwatakse maha toitmise eest § 15 toodud päewaseks toitmiseks kuluwate ainete hind (waata § 15 lisa), kusjuures § 15 antud summa (70 m.) tööliste liigile wastawa protsendi wõrra vähendatakse (§ 12).

T ä h e n d u s: Tööandja fõögil olev tööline on õigustatud saama palga natuuras § 16. alusel.

§ 18. Rõikide lühemaks ajaks, kui aastaks, palgatud põllutööliste pall arwatakse töötundide järele. Palgamääraks on wastawa liigi aastatöölise töötunnitafu — suwilistele ja kuutöölistele 35 protsendilise lisa, päwilistele — 50% lisa.

T ä h e n d u s 1. Suwilisel on õigus saada tööandjalt palgaarwel natuuras aineid ühifel alusel aastatöölisega (§ 16).

T ä h e n d u s 2. Päwilised ja kuulised peawad saama, kui nad nõuawad, terve palga natuuras nende eneste poolt aratähendatud ainetes § 15 ja 16 alusel (palga ja hindade kokkulewa mõttes).

§ 19. Palgaalamäärad (§ 15 ja 16.)

waatab segakomisjon läbi 3 korda aastas (1. mais, 1. sept. ja 1. jaan.) ja muudab neid tarbeforral turuhindadele wastawalt.

T ä h e n d u s. Selle paragrahwi põhjal muudetud palgaalamäärad kuulutatakse wälja ja pannakse maksma kahe nädala jooksul samas korras, kui sundusliitid määrusesti.

§ 20. Perekonnaga tööline peab jaama korteriks vähemalt ühe toa, mis wastab terwis- hoiu nõuetele, fõõgi eht toiduwalmistamis koha ja tarwilised panipaigad toidutagawarade hoidmiseks; ainult wallalised töölised wõiwad ühes olla, eraldi mees- ja naistööliised, kusjuures iga inimese kohta peab tulema terwishoiuünetele wastaw osa õhuruumi ja pöranda ning atna pinda.

§ 21. Arstiabi peab olema töölijele maksuta tööandja poolt, kui see ei sünni kogutonna kulul. Haiguse päewade eest palgast maha ei arwa ta.

§ 22. Rõik tarnimisewad tööriistad saab töölise tööandjalt. Tarvitab töölise oma tööriistu, siis peab ta saama selle eest wastawa tafu, mille kohta pooled kokkulepiwad ja mille suurus võimalikult lepingusse ülestähendatakse.

§ 23. Neis määrustes tähendatud palgad on alamäärad, mida lubatud ei ole vähendada isegi tööliste nõusolekul. Palgalepingu tegemisel wõiwad tööline ja tööandja kokkuleppida igasuguse kõrgema palga peale, kui neis määrustes tähendatud.

IV. M ä ä r u s t e u l a t u s j a j ä r e l w a l w e.

§ 24. Rõik enne nende määruste maksma- hakkamist tehtud põllutööliste palga- ja teenis- tuslepingud kaotawad nende määruste maksma- hakkamisega maksuuse neis asjades, kus nad neile määrustele wastu käiwad, või sijaldawad töölistele haltwemaid tingimisi, kui neis määrustes ettenähtud.

§ 25. Kui põllutöölise walmis on sundus- liitides määrustes antud töö- ja palgatingimis- tega omalt kohalt edasi teenima ja tööandja majapidamine endiselt wajak sellel kohal wastawat palgaliist tööjõudu, siis ei ole tööandjal õigust töölist lahti lasta ega talle ülesöelda ilma selle- kohaste mõjuwate põhjusteta.

§ 26. Nende sundusliitide määruste täit- mise järeல்wawte ja tekkinud konfliktide lahenda- mine on maakonnawalituste töö- ja hooletande- ofatondade ja töökaitsekomisjariide peal, kes neid küsimusi otsustawad ja määruste rikkujaid wastutusele wõtawad R. R. nuhtl. sead. § 29. põhjal.

T ä h e n d u s 1. Maakonnawalituse töö- hooletandefatond on kohustatud: a) suud. mää- ruste rikkumise kohta temale saadetud andmed ja taebtused 2 nädala jooksul läbiwaatama ja as- jale seadusliku käigu andma; b) põllutööstas- ta jooksul vähemalt 25% majapidamisi oma tege-

wuspiirkonnas läbi rewideerima ja määruste rikkujad wastutusele wõtma;

b) hoolitsemata ja järele walwama, et kohtadel, kus leiti määruste rikkumist, neist hakataks kinni pidama.

Täheendus 2. Sunduslikkude määruste mittetäitmine tööandja poolt loetakse lepingu murdmiseks ja töölisel on õigus nõuda tööandjalt palga wäljamaksmist terve lepingus tähendatud teenistussaja eest.

Täheendus 3. Igal segakomisjoni liikmel on õigus oma maakonna piirides enese algatusel rewideerida töö- ja palgalepinguid, makswaid töötajate jne. ja nõuda fund. määruste mittetäitmise korral selles § tähendatud asutustelt asjaolude järeleuurimist kohal ning süüdlaste wastutusele wõtmist. Sellekohased segakomisjoni liigete nõudmised tulewad täita näbala jooksul.

Täheendus 4. Järelewalwe korratu teostamise puhul wõetakse selles § täht. ajutuste juhatajad wastutusele — hooletu ametikooste täitmise eest.

Töölise elust.

Eesti Wabariigi sõjawarustuse wabrikute eest.

Sõja ajal kus Eesti kodanlus nõukogude Wenemaale vastu sõda pidas, korjas ta kõik paremad töölised sõjawäe warustuse wabrikutesse. Töölisi püüti kõiksugu heade lubaduste ja isamaaluse sisesepuhumisega tööle waimustada, et Eesti iseisemust jalule upitada. Töökohade „Auto-garaasi“ ja „Parawani“ töölisi sunniti kahe kordse kiirusega töötama. Peale sõjalõppu leidis Wabariigi walitus suure tarwituse kõiksugu warustuste järgi mis sõjaajal lõhutud ehk kõlbmataks tehtud olid, nii et uus töötoda „Eritus“ weel juurde asutati „Erit“ pidi olema Eesti meid „Krupp“ Sakamaale, teistest laugel lahust, et tema töölised wõimalust ei leiaks teiste wabriku töölisega kokku puutuda ja oma ühise häda üle kaebada ja sellest ühisel nõul ja jõul wälja pääsemise teed otsida. Walituse wabrikutes töötasid kokku üle 700 töölisi. Nüüd aga möödaläinud Deisembri peale alates on sellest arwust 300 ümber lahti lastud, millele 20. jaanuaril teine sarnane arw järele saata tahetakse. Tööle jäetakse ainult weel herrade „onupojad“, optandid ehk mõned kes herrade tallalatumise ametid peawad. Kõik paremad laua aegsed töötajad töölised lastakse töölt lahti ja saadetakse pilkawa naeruga: „minge Wenemaale, meil ei ole tööd“, wärwata tahä.

Meie küsimine: Miks paneb Wabariigi walitus töö seisima, miks saadab ta töölised uulitsale talma ja nälja surma ohwriks.

Meie teame miks: Nad tahawad näljaga

töölisi sõnakuulitaks ja orja alandusesse sundida.

Kas ei ole see Wabariigi walituse teguwõid jälle küllalt näpunäitaks, et praegune kodanline walitus meiega sugugi rohkem kui koerdegaga ei rehkenda. Wenemaale juhataatakse meid, mitte Wenemaale ei lähe meie, waid siin Eesti, siin saame meie Wene töölise eestiku järele endid oma orjastajatest wabastama, ja töölise walituse sisse seadima! Töölised teadke et teie, ja ainult teie oma wabrikute ja waranduste omanikud olete. Tarwitage oma õigust! „Maha mõrpsu- kad! werekorrad, maha Eesti kodanline walitus, kes töölisi wägistab ja nälja surmale saadab! Ainult töölise walitus wõib töölisi hädast, walust ja näljast peasta.

Üks lahti lastutest.

Puistu walla töölise ühisuse koosolek.

9. jaan. s. a. pidas Puistu walla töölise ühisus oma peakoosolekut. Päewakorras olid: 1) ülemaalse põllutöölise liidu juhatusse ettepanekud põllutöölise töötaja ja palgaolude korraldamise asjus; 2) saadikute walimine maakonna töölise ühisuse liidu koosolekule 14. jaan. s. a.; 3) uue juhataja walimine; 4) sms. Reeseni kõne.

Koosolekut awades puudutas sms. Saks möödaläinud aasta tegerust, meeletuletades klassijõajas langenuid seltsimehi. Koosolek austas langenuid seltsimehi piisatõusumise.

Maakonna töölise ühisuse liidu ettepaneku asjus: „walida saadikuid 1921 a. kongressidest osawõetma“, jäetakse tähelepanemata ja saadikutele, kes maakonna töölise ühisuse liidu koosolekust osa wõtawad, tehakse kohuselt nimetatud küsimuste jaatawate otjuse tühjastunnistamisest nõuda, filmaspidades, et alalised saadikud ei wasta mitte igakord töölise nõuetele. Et kongresside päewakorra läbiharutamiseks ja seisukoha wõtmiseks ühisus iltagi peakoosoleku ära peab pidama, siis on ka wõimalik sellkorral saadikuid walida.

Põllutöölise töötaja ja palgaolude korralduse seadust läbi waadates, otsustas koosolek nõuda: 1) põllutöölise töötaja ja palgaolude korraldamiseks sellekohalised põllutöölise segakomisjoni moodustamisest; 2) et nendes segakomisjoniides üks kolmandikku walitusest saadikutele töölise esitajad peawad olema; 3) nende otjuse täideviimiseks nõuda ülerikilist põllutöölise seltsliidult töölise esitajate nõupidamise kokkutõusumist, kes töölise nõudmised töötaja ja palgaolude kohta wälja töötaks ja kindlaks määraks. Ühiloft paneb Puistu põllutöölise ühisuse peakoosolek ülemaalsele põllutöölise seltsliidu juhatusse ette, ülerikilist põllutöölise töötaja ja palgaolude korraldamise, töölise esitajate walimise ning segakomisjoni walimise seadusesse tarwilist parandusi teha; 4) et töölise komisjaarid saaks nimetatud üleri üse põllutöölise ühisuse nõu-

logu ettepanekul; 5) abianda töötule ning selle aramäärani põllutööliste töötaja ja palgaolude korraldamise määrustes; 6) üleriikline töötõrje ning maakondade töötõrje asutada; 7) nõuda nende asutuste moodustamist tööliste kehtliidu poolt ettepanud tööliste esitajatest; 8) nõuda nende asutuste ülespidamise kulude riigi kanda võtmist.

Ülemaalse põllutööliste ühifuste liidu juhatusel ettepanekud põllutööliste töö ja palgaolude korraldamise asjus läbi harutates, tunnustab koosolek need sündusriksed.

Wiljandi maakonna tööliste ühifuste esitajate koosolekust 14. jaan. s. a. otsustatakse osa võtta. Saadikutele tehakse lohusjeks: tegelikult 3. Intern. platvormil asuva rühma ettepanekute ning resolutsioonide poolt hääletada.

Saadikuteks valitakse (smb. Neesen ja Karu. Juhatusel 46. palgalepingu avalikjast selgub, et nendest ainult 9 segakommisjoni määrustele vastavad.

Juhatusel aruannet põllutööliste töötaja ja palgamääruste täitmise kohta ära kuulates otsustas peakoosolek: Wiljandimaakonna walitsuse töö ja hooletande osakonnale, sama ka töökaitse komisjonaarile, põllutööliste töötaja ja palgamääruste rikkumistest teatada, nõudes, nende teostamist ja rikkujate vastutusele võtmist.

Peale (smb. Neeseni kõne, mis Eesti wabariigi, kui ka üleilmsele poliitikale oli pühendatud, võtab koosolek järgmised resolutsioonid vastu: ilmaepidabes et juba üle aasta jellest mõbba on, kui sõjategevus Tartu rahuga lõpetatud sai ja sõjategevus veel ära kaotatud ei ole, mille all tööstisteks raskesti kannatab, nõuab Riistu walla tööliste ühifuse peakoosolek 1) sõjategevuse ja surmanuhkuse ära kaotamist; 2) täielist amnestiat kõigile profetaarlastele, kes poliitiliste tegude pärast on vangistatud.

Nende nõudmistest teostamiseks kutsub Riistu walla tööliste ühifus kõik töölisi võitlema, mitte sõnades, vaid tegudes.

Saadikutele tehakse lohusjeks ka maakonna tööliste ühifuste liidu koosolekul nõuda nende otsuste vastuvõtmist ning teostamist.

Uuesse juhatusesse valitakse M. Neesen, Bendestrom, Gats, Baltin ja T. Karu.

— E. —

Üleriiklise Maatööliste Liidu Nõukogu koosolekul

mis 19. jaan. sms. 45. Neerbo juhatusel tööstistevahel ära peeti oli tähtsamaks päewakorra punktiks jundusriksude määruste lama põllutööliste töötaja ja palgaolude korraldamiseks, mida sms. Riistar juhatusel nimel ette kandis ja mis mõnebe parandustega vastu võeti.

Peale selle võeti koosolekul vastu järgmised otsused:

1) Üleriikline maatööliste ametiühifuste liit koalitsionel oma nimekirjaga ei esine.

2) Kui maakonnas liit olemas on, siis walimistele minemise wiisi ja kandidaatide ülesandmine selle hooleteks jätta.

3) Walimistel võib liituda ainult 3 Internatsionaali alusel seiswate parteide ehk rühmitustega.

4) Kus maatööliste liit puudub, seal tuleb hääletada ainult 3 Internatsionaali alusel seiswate parteide nimekirjade poolt.

Otsus kongressi kohta.

1) Järgmine üleriikline maatööliste ametiühifuste kongress ära pidada umbes märtsis, ühel ajal, ja üleülbistes küsimustes ühifelt, üleriiklise ametiühifuste kongressiga.

2) Otsustati igas maakonnas üks maatööliste organiiserimise päew ära pidada, organiiserimise töö elustamiseks ja ainelistest sisetulefute saamutamiseks.

3) Võeti otsus vastu et Üleriikline maatööliste ametiühifuste liit asub 3. Internatsionaali alusele ja on walimis 3. Internatsionaali alusel töötawaid rühmi riigikogus toetama.

Streigi tähtsusest arusaamine.

Et mitte üksi Tallinna töölised Tallinna sadama tehaste töölise streigi tähtsust ei tunne, waid et selle tähtsusest ka kaugemal piirkonnas arusaadaks, näitab see, et Siu Kärda kalemi wabriku töölised, omalt poolt streikijate sadama tehaste töölise toetusjeks 2000 Eml. on annetunud.

Ügugi et see summa juur ei ole, on niisugune teguwiis esiteks eeskujuks teistele töölisele ja teiseks ka tunnistuseks, et Eesti töölise ühifunne kasvab ja nad walimis on ühifelt nõul ja jõul oma orjastajate häbematusel vastu võitlema. Igalt pool tulewad wennalikud toetuse hüüded, igalt pool saadakse aru et meie ainult ühifelt wõibeldes oma eesmärgile wõime jõuda. Selmd. sadama tehaste töölised teie näete et teie wõitluse hüüded üle terve Eesti arusaajate keskel wasukaja on leidnud. Sellepärast edasi kuni täieliku wõidu kätte saamiseni.

Tall. Ametiühis. Kesknõuk.

Wägikaika wedamine kroonuga.

Streik, mis Eesti kroonu hooletuse, lohusjete ja töölisele antud wõtsite mitte wäljalunastamiseks, s. o. toiduainete ja riidemaruustuse mitte wäljaandmise pärast 2. detj. algas, kestab endisse wiisakusega edasi. Selle streigiga kirjutab Tallinna proletariaat oma wõitluse ajaloo raamatuse uue, hiilgawa lehekülje. See streik näitab, et sadama tehaste töölised osawad oma seisukohaga dieki hinnata, nad saavad jellest aru, et järelandes oma kurnajatele libawad nad endid

illa rohkem ja rohkem ahelaisse, mis neid ajalooliselt oma kurnaja kapitali ette põlvitli sunnib. Sadama tehase töölised, kelle seisukoord ka enne streiki mitte hüljgaw ei olnud, näitawad selle streigiga kõikidele töölisele, mis tööline võib korda saata, kui ta tahab. Nende tahtejõudu, wõidehda kurnaja „kroomuga“ ei jõua murda nälg ega puudus, sest iga aus tööline ühes perekonnaga loeb oma kohujeks ennem nälgja surra kui oma leiwaijade jalgade ees wingerdada. Sadama tehaste töölise heitlemine tõmbab kõikide tehaste, wabrikute ja töökodade tähelepanu oma peale. Mikspärast? Sellepärast, et sadama tehaste wiisa wõitlus oma kroonu wastu on ka wõitlus nende „kroomude“ wastu. Kui juba riik oma töölisega hüllemini kui koertega ümber käib, neid wõrawate taha nälgima ja külmetama tõngates, noh, mis peame meie siis veel ootama erafirmajalt, kes seda signaaliandmist piktisilmi olt ootanud, et oma töölisel wiimane näht seljast nälgida. Nad saawad sellest aru, seda tõendawad toimepandud korjandused Tallinna wabrikutes. Pühad ja pühade waheaez pumpas töölise wiimased pennid taskust wälja, kuid sellepeale waatamata on koftu saadud 135,000 Eml. See Summa näitab seda juuri ühistunnet, mis Tallinna proletariaadi ribades walitseb, wabrikus töötades saab töötaja tsegi wiletjad pennid, kuid selle peale waatamata korjab ta wiimased koftu ja annab rohkem nälgijale toetuseks. Kui nüüd üks osa sadama tehaste töölisest kui kangelased wõitlewad oma ajaloolise maenlase kapitaliga, waluis oma etu ja terwist ohwerdama töölise klassiõiguste eest, on teine osa töölisi kui wiletjad argpüksid tööle ajunud, endid ja oma klassiwendad ära müües. Igalüks neist teadis, et sadama tehased hoiwotti alla jaid pandud ja tööle ajudes streiginurdjana, nad endid loera kombel alanewad. Kuidas saab seda teist teletada. Peremees heitis meid nullikale ja selleajemel, et nõuda oma wägistatud õiguste maksmapanemist, romate teie sama wiijate peremehe jalahoopide alla wingerdades alanolitud ja loerakitu taandusega tööle. Teie teadsite, mis tähendab sõna „streiginurdja“, teadsite ka seda, et iga aus tööline põlastuse ja jälkuse tundega saab teile tulewikus otja waatama. Meil õigil on teada, et tahmanõud ainult siis wõidawad, kui nad ühijelt oma kurbitud õiguste eest wälja astumad. Meie küsime teilt, kas nõudmised, mida ülesse seadsime, on täidetud?

Ei ole, on teie wastus! Jest töötades tehases, on teil detsembril ja jaanuaril kuu warustus veel saamata. Kroonu mängib teiega endijelt, kuid teie teete ainult ühjad plmi, selleajemel, et meiega ühes nõuda. See kiusutapimine on lig orjalik. Meie aga streigime ja nälgime, ükski meist ei saa ennem töö juurde ajuma, kui nõudmised täidetud. Nõudetawasti ei ole päew kangel, kus ka töölised peawad lahkuma töö

juurest, sest et sepad ja walajad endijelt kui üks mees streigiwad. Nende töölt puudumine annab kõikide tööstusaladele enmast ilka tugemamini tunda, sest paljud streiginurdjad kolkswad samuti känd püsti taskus mõdda töökodasid ümber. Üks on kindel, et kroonu sel moel katjub seda streiki murba. Tal on üks koi, kas maksab enne streigi lõppu ehk pärast töölisele palga wälja, sest õigiti on näha, et ta töölisele on jurnitud järele andma. Töölohtjad on ainult jöbbats õnge otjas, sest võib olla, ehk ühki juhtub nältama, kuid wale, kes tahab oma wendade aramülljatets saada.

Jääme oma nõudmiste juurde kindlaks ja wõit ei ole tangel. Streikija.

Kah demokraatlised seadused.

Ruheaastane jostide koft. Eeppe poliitika, oma hirmuwalitsusliste wõtetega, koohtõhtude ning wõllesammastega, on Wiljandimaa proletariaadi, eriti linna töölise, liikumise ahelatesse needimud. Kalmukiintad ja wennashauad Uuewessi ja Käetri orgudes on mulgimaa hallparumite ja linna burshuide werehirmu tunnistajad.

Sakslaste hertjogiriigi ajutamise poliitika ei lastnud Soome kihunikka teie omaseid weristamisi ette wõtta.

Kui Saksa remolutsioon hertjogiriigi loojad Gesti miinema kütas, siis ewanes hallparumitel uuesti wõimalus oma katkestatud tööd jattata. Notchild ja Buskar pandid weristele aktiibele oma rippumata tegeuusega „iseiseiwuse“ pitseti alla. Tapa ja pool ni tulimad ülemalt poolt juhtnõbrid ja need täidesi hooftasti. „See jündis ju walge terrori ajal“ ütlesid jostid; ja ajutawa kogu wõimistel lubasid nad oma lendlehtedes, tagaluksamiste, kinniwõtmiste, ning mahalaftmiste lõpetamist; ja kõige karmimat karistust neudele kes ilma lohtuta on inimesi kinniwõtmud, ja mahalaftnud.“ Kiipea kui nad aga ajutarawasse kogusse jaid, ei wõtmud nad enam waewats neid kihutuse lehti lugeda, mida nad ise. Kas Gesti-rahwa muuseumile ehk mõnaks muuis otstarbeks, kirjutanud olid. Weel wähem oli neil tahtmist neid lubamisi teostada.

Oma „majesteerliku“ seijulaha saawutamisega umistajid jostid töörahwa hoopis ära. Ilma lohtuteta wangistajatele ja mahalaftjatele tul jostide armust — nüüd laialt tuntud „demokraat“ Gellat weel abits. Paristas siis mis Päts karistamata oli jätanud, ajas efinese Ulemaalise Ameriühijaste kongressi laialt ja lastis 26 kõige filmapaistjoomat klassiteadlist töölisi Jsborskis maha tappa, ja puhastas sellega kodanuljele teed, wõidule peafemijeks. . .

Sotsid lubasid, ja lubawad weel praegugi seaduslikku töölise kaitset, 8 tunnilist tööpäewa ja töölise seadusi. Mida on töölised nendelt juubastelt saanud? Ainult tina. . .

Wiljandi töörjabel on weel tsejungsed kaitse-

seadused (viist Palvadre väljamõeldud), selleks toon siin mõned näitused lüda praegu sõjide armust Wiljandi töölise „õnne“ maitsevad. Kui möödaläinud juulis Wiljandi linavabrikus ümberehitamine käsil oli, siis suluti vabrik kinni, aga Augustis kui töölisele uuesti teatati et vabrik jälle käima hakkab, siis kutsuti kõik töölised, ja kirjutati üles: kes 8. kes 10 tundi päevas töötada tabab; ja lasti kõik need lahti, kes olid julgenud ütelda et tema ainult 8 tundi päevas võib töötada. Sellest ajast peale võeti Wiljandi vabrikutesse „ametlikult“ 10 tunniline

tööpäev sisse. Vihne ja arusaadav on see asi sellepärast, et Wiljandis just sots töölise komisjariks on.

Sumitam oleks teada, kas mulgimaa pealinna tarvis sõjib mingisuguse eriseadusega maha on saanud, või on see Wiljandimaatonna töölise komisjaril veel teadmata et Wiljandi vabrik töölised oma 10 tunnilise tööpäevaga väljaspool seaduse piirist on?

Celtulevatel valimistel tuleb Wiljandi töölistel silmas pidada, keda nad valima saavad. Wiljandi tööline.

Teadaanne.

Tallinna Porteri-üürnikkude jeltfi lasteata heaks toimepandud rahalise Lotterii väljalootamine saab ära peetud 23. jaan. 1911 a. kell 10 homm. „Walwaja“ ruumides Wäike-Pärnu maanteel nr. 31.

C e s t e i f u s .

Teadaanne.

Tallinna Suutöölise Ametiühijuse liigetele anname siinkohal teada, et liikmeteartide väljandmine 1921. aasta peale alanud on.

Kantselei on avatud igal teisp., keftu. ja neljap. kella 4—7 õhtul. Juhatusse koosolekud on igal keftnädalal kell 6 õhtul.

C e s t e i f u s .

Ü. E. Noorproletaarlaste Ühingu Erakorraline peakoosolek

peetakse ära 23. jaan. s. a. kell 11 e. l. Töölise-
majas Suur-Karja tänaval 18. juures saalis.

P ä e w a t o r d :

- 1) koosoleku juhatusse valimine.
- 2) Möödaläinud koosoleku protokollki kinnitamine.
- 3) Aruanded ja kirjad.
- 4) Valimised.
- 5) Kodutorra läbiwaatamine ja kinnitamine.
- 6) Häälekandja küsimus.
- 7) Koosolekul tekkinud küsimused.

Kõikide liigete ilmumine tingimata tarwilik. Koosolekule peaseb ainult liikmeteardi ettenäitamisel.

Ü. E. N. P. Ü. Juhatus.

Tallinna Nahatöölise Ametiüh.

Peakoosolek

On 23. jaan. s. a. kell 10 hommikul.

Töölise majas S. Karja tän. nr. 18 tuba nr. 4. Päewakorra tähtsust silmas pidades on tarwilik, et kõik liikmed koosolekule ilmukšivad.

Kui määratud ajaks tarwiliku arvu liikmeid kokku ei ole tulnud, saab järgmine koosolek sealhajas pool tundi hiljem ära peetud, mis kokku tulnud liikmete arvu peale vaatamata ohtuse wõimuline on.

Juhatus.

Eestimaa Ehitustöölise Liit

paneb pühapäewal 23. jaan. s. a.
„WALWAJAS“

pidu-õhtu

toime.

algus kell 7 õht.

C e s t a w a :

- 1) Muusika.
- 2) Slns. Joonase kõne.
- 3) 4 waatusline näidend: „Bartel turaser“
- 4) Tants. Amori post, konfetiid, märkide müü. Löpp kell 2 öösel.

Juhatus.

Wastutaw toimetaja: Jüri Piimas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühijuste Kesknõutogu.

Tallinna Eesti Kirj.-Oh. trükkkoda, Pikk tän. 2.